

popularno-znanstvene literature jer je pisana jednostavno i razumljivo, uz vrlo opširan engleski sažetak koji može dobro poslužiti i mnogom iseljenom Lastovcu druge ili treće generacije, kao i kolegama iz sve šire međunarodne zajednice plesnih istraživača.

Tvrtko Zebec

Petra Somek: *Tradicijsko graditeljstvo u Podravini: Pregled s karakterističnim primjerima*

Samobor: Meridijani, 2011., 198 str.

Knjiga *Tradicijsko graditeljstvo u Podravini: Pregled s karakterističnim primjerima* autorice Petre Somek prva je sustavna studija tradicijskog graditeljstva gornje hrvatske Podravine.

Izbor teme, cilj studije te izbor metodologije nije slučajan. Izvrsno osobno poznavanje terena i iscrpno poznavanje raznorodne znanstvene literature odabranoga istraživačkog područja autoricu je motivirao na izbor teme i metodologiju samog rada. Kako i sama navodi, upravo je iscrpno poznavanje znanstvene i popularne literature uvjetovalo početnu tezu na kojoj se temelji cijela studija. Ukratko, autorica zaključuje da je do sada na temu ruralnog graditeljstva Podravine napisan iznimno malen broj relevantnih etnoloških radova. Uzrok tomu sigurno je i klasična etnološka paradigma koja privilegira “opći pogled” na razvoj i tipologiju tradicijskog graditeljstva. Ova se studija tako nastavlja na niz relevantnih radova koji su svoj pogled usmjerili na određeni zemljopisno-kulturni lokalitet, specifični prostor koji se u znanstvenom ali i popularnom žargonu naziva regijom. U budućnosti će ovakvi, “lokalni” pristupi biti sve značajniji zbog sve izraženije dinamike lokalno – globalno, koja će djelomično usmjeravati i etnološka istraživanja. Naravno, izbor istraživanoga geografskog prostora u ovom slučaju nije etnološki irelevantan, već obuhvaća tzv. tradicijsku ili povijesno-toponomastičku Podravinu, koju karakteriziraju poseban način života i specifične značajke tradicijskog graditeljstva. Iz navedenih razloga autorica se odlučila za sveobuhvatnu sintezu građe o tradicijskom graditeljstvu Podravine, čiji je cilj pružiti znanstveno relevantan sintetički pregled ove etnografske pojave. Točnije rečeno, knjiga se bavi ruralnim naseljima cijele Podravine obrađujući ne samo pojedine dijelove narodnog graditeljstva, već sve vrste objekata. Uz stambene objekte temeljito su prikazane gospodarske zgrade (staje, sjenici, hambari itd.) te vinogradarske klijeti.

S obzirom na cilj studije knjiga je podijeljena u šest poglavlja.

U “Uvodu” je definiran prostorni geografski okvir unutar kojega autorica proučava temu podravskoga tradicijskog graditeljstva, nakon čega slijedi iscrpni pregled i komentar dosadašnjih istraživanja objavljenih u izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi.

“Osnovni čimbenici nastanka i razvoja ruralnog graditeljstva” poglavlje je u kojem se analizira proučavani zemljopisni prostor Podravine. Analiza donosi specifične uvjete i čimbenike koji su utjecali na nastanak i razvoj ruralnoga tradicijskog graditeljstva u Podravini. S obzirom na to da je riječ o većem broju čimbenika koji su utjecali na sve elemente graditeljstva, autorica ih je sažela i detaljno razradila tri najvažnije analitičke kategorije: geografske, povijesno-demografske i gospodarsko-funkcionalne čimbenike. Geografski čimbenici odnose se na važan utjecaj prirodnih obilježja i specifičnosti, kao što su geološko-pedološke osobine, klima, reljef (geomorfologija), vegetacija, hidrografska obilježja i ostalo. Povijesno-demografski čimbenici tiču se gustoće naseljenosti, migracija stanovništva, organizacije seoske i obiteljske zajednice, religijskih i drugih običaja itd. Gospodarsko-funkcionalni čimbenici podrazumijevaju utjecaj vrste i obujma gospodarskih grana i njihovih potreba, prometnu infrastrukturu, legislativu i drugo.

U trećem poglavlju – “Osnovni tipovi ruralnih naselja i kućišta” – obrađeni su najvažniji tipovi ruralnih naselja u Podravini i najčešći tipovi kućišta ili ruralnih gospodarstava kao osnovnih jedinica u naselju. Tekst prate pomno odabrani primjeri iz raznih dijelova Podravine. Svaki primjer je ilustriran planovima, tlocrtima i fotografijama, što daje naročitu vrijednost ovome poglavlju, ali i knjizi u cjelini.

U četvrtom poglavlju – “Osnovni tipovi stambenih i gospodarskih objekata” – prikazani su i etnološki interpretirani osnovni tipovi pojedinih objekata u sklopu kućišta. Predstavljani su osnovni tipovi i funkcije kuća (stambenih objekata), a prate ih ilustrativni prilozi, odnosno tlocrti i fotografije. Također, predstavljani su i tipovi gospodarskih objekata koji su u sastavu kućišta (ruralnih gospodarstava) te njihove osnovne funkcije, s navođenjem i tumačenjem primjera iz Podravine. Ovome su pridodane i vinogradarske klijeti s podravskih dijelova Bilogore, koje čine važan element tamošnjega tradicijskoga graditeljstva.

Sintetički najbogatije poglavlje znakovitog naziva “Kako gradi narod u Podravini” opsežno je poglavlje u kojem je detaljno opisan način i oblik tradicijske gradnje, odnosno načini gradnje svih objekata na kućištu (ruralnom gospodarstvu), kao i vinogradarskih klijeti. Uglavnom je riječ o objektima koji su nastali u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća, a, kao i u prethodnim poglavljima, opise prate odgovarajući crteži i fotografije. Tu se ističu posebno detaljni crteži koji prikazuju konstrukcijske značajke objekata povezujući nazivlje sa detaljnim ilustracijama graditeljskih elemenata.

U zaključnom, šestom poglavlju – “Sudbina tradicijskog graditeljstva u Podravini” – autorica je sažela iskustva i rezultate svojega istraživačkog rada. Ona ističe da su objekti tradicijskoga graditeljstva u Podravini prije svega bili cjelovit izričaj narodnoga umijeća koje je preraslo u izraz nacionalnoga i kulturnog identiteta čija vrijednost nadilazi uske lokalne okvire. Iako ističe neospornu vrijednost tradicijskog graditeljstva u Podravini, autorica konstatira nedostatak svijesti o vrijednosti baštine kod šire javnosti i građanstva. Brojni primjeri devastacije i nestajanja tradicijskog graditeljstva ukazuju na tu činjenicu. Potvrde takvim stavovima pronalazi u činjenici da su stariji oblici tradicijskoga graditeljstva u Podravini koji su nastajali do sredine 20. stoljeća, gotovo potpuno nestali, dok bi se kod onih postojećih, sačuvanih, to moglo ubrzo dogoditi.

Autorica se zalaže za daljnje istraživanje te baštine te za dodatno informiranje šire javnosti kako bi se podigla svijest o njezinoj vrijednosti. Posebno ističe pozitivne primjere suvremene primjene (gospodarske) baštine koji su utjecali na njezino očuvanje i revalorizaciju.

Autorica je ovom knjigom ispunila izvornu istraživačku namjeru: pružiti iscrpan sintetski prikaz tradicijskoga ruralnog graditeljstva u Podravini.

Posebnu vrijednost knjige predstavlja pomni izbor primjera. Oni su ilustrirani brojnim fotografijama, primijenjenim kartama te odgovarajućim izborom crteža i nazivlja.

Nabrojene značajke pridonose višestrukoj vrijednosti prikazane studije. Ona je dobra osnova za daljnja etnološka istraživanja podravske (ruralne, ambijentalne) graditeljske baštine, koristan priručnik studentima etnologije te prilog razvoju javnog diskursa koji bi se zalagao za preuzimanje aktivnije uloge u njezinoj zaštiti.

Duško Petrović

Anne-Marie Bouttiaux & Anna Seiderer, eds.: *Fetish Modernity*

Terverun: Lannoo Print, 2011., 272 pp.

The publication entitled *Fetish Modernity* accompanies and complements the exhibition of the same name that is a part of the project named *Ethnography Museums and World Cultures* (RIME), which strives to reassess the place and role of ethnographic museums. The exhibition has been or will be shown in six museums from April 2011 until 2014. The exhibition was opened at the Royal Museum for Central Africa in Tervuren, Belgium, and this year will be shown at the National Museum – Náprstek Museum of Asian, African and American Cultures in Prague in the period of 17 June and 18 September 2012.